

NÁRODNÝ INŠPEKTORÁT PRÁCE
Masarykova 10, 040 01 Košice

SUHRNNÝ VÝSTUP Z INFORMAČNEJ SPRÁVY
o plnení Koncepcie integrácie cudzincov v SR za rok 2011

Číslo úlohy : 406

Správu predkladá : Mgr. Andrea Takáčová

Správu schválil: Ing. Popovičová Jana – generálna riaditeľka

Rozdeľovník: 1 x NIP Košice
1 x MPSVR SR

V rámci migračnej politiky EÚ majú Vlády členských krajín EÚ umožniť prisťahovalcom, aby viedli nezávislý život, pokiaľ ide o bývanie, zamestnanie, vzdelávanie, sociálne siete, zdravotnú starostlivosť a účasť na živote spoločnosti. Sebestačnosť migranta zahŕňa aj jeho prístup k verejným inštitúciám, službám, zariadeniam a právam väčšinovej spoločnosti. Integrácia je dvojstranný proces, ktorý si vyžaduje prispôsobovanie zo strany cudzincov na jednej strane a vytvorenie podmienok pre integráciu cudzincov na strane druhej.

Podľa zákona č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sa za cudzinca považuje každý, kto nie je štátnym občanom Slovenskej republiky. Táto definícia cudzinca, oproti definíciám cudzincov v predpisoch upravujúcich zamestnávanie cudzincov, zahŕňa aj občanov členských štátov EÚ, Európskeho hospodárskeho priestoru a Švajčiarskej konfederácie, ktorí však sú z hľadiska právneho postavenia rovní občanom Slovenskej republiky a z hľadiska Konceptie integrácie cudzincov neboli sledovanou cieľovou skupinou.

V zmysle zákona Národnej rady SR č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti je v kompetencii rezortu MPSVR SR určovanie postupu a podmienok udeľovania povolení na zamestnanie cudzincom ako štátnym príslušníkom tretích krajín (ďalej len cudzinci) alebo osobám bez štátnej príslušnosti. Postup a podmienky udeľovania povolení na zamestnanie cudzincom a osobám bez štátnej príslušnosti upravuje MPSVR SR vnútorným predpisom.

Do procesu integrácie cudzincov v oblasti zamestnania vstupuje inšpekcia práce v rámci výkonu dozoru nad dodržiavaním pracovných podmienok, podmienok zamestnávania, mzdových podmienok alebo všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti BOZP vo svojej územnej pôsobnosti až v prípadoch, ak cudzinec a jeho zamestnávateľ splnili všetky zákonne podmienky v súvislosti s udelením prechodného pobytu na účely zamestnania a v súvislosti s vydaním povolenia na zamestnanie, ak to vyžaduje zákon č.5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti. Cudzinec po 5 rokoch nepretržitého prechodného pobytu s cieľom zamestnania môže požiadať o povolenie na trvalý pobyt a tým pádom sa dostáva do kategórie cudzincov, ktorí nepotrebujú povolenie na zamestnanie. V prípade cudzinca u ktorého sa povolenie nevyžaduje (§ 22 ods.7 zákona č. 5/2004 Z. z.), je možné uzatvoriť pracovnoprávny vzťah aj prostredníctvom dohôd vykonávaných mimo pracovného pomeru. MPSVR SR v spolupráci s príslušnými rezortmi v roku 2011 zrealizovalo transpozíciu smernice EP a Rady 2009/50/ES zo dňa 25. mája 2009 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účely vysoko kvalifikovaného zamestnania. Smernica zaviedla modré karty EÚ pre štátnych príslušníkov tretích krajín na účely vysoko kvalifikovaného zamestnania a upravila podmienky vstupu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sú ich držiteľmi, a ich rodinných príslušníkov na územie členských štátov EÚ. Podľa § 13 Zákonníka práce sa zakazuje diskriminácia cudzincov v pracovnoprávných vzťahoch a určuje sa za ustanovených podmienok ich rovnaké postavenie s ostatnými zamestnancami v Slovenskej republike.

Zákonom č. 223/2011 Z. z. sa do právneho poriadku SR transponovala aj smernica EP a Rady 2009/52/ES z 18.júna 2009, ktorou sa stanovili minimálne normy pre sankcie a opatrenia voči zamestnávateľom pri nelegálnom zamestnávaní štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členských štátov EÚ. Preto sa v priestore Spoločenstva zakazuje zamestnávanie (subjektom zákazu je zamestnávateľ, ale aj fyzická osoba) štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členských štátov EÚ. Dodržiavanie zákazu

nelegálneho zamestnávania taktiež patrí do kompetencie orgánov inšpekcie práce a je ďalším z nástrojov, ako orgány inšpekcie práce môžu prispieť k napĺňaniu koncepcie štátnej politiky v oblasti zamestnávania cudzincov. Boj proti obchodovaniu s ľuďmi je na Slovensku stále aktuálnou otázkou, keďže SR zostáva krajinou pôvodu obetí obchodovania s ľuďmi. Predpokladať riziká integračnej politiky prisťahovalcov v krajinách Európskej únie možno v oblasti účasti na nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a v oblasti zneužívania takýchto osôb nezabezpečením adekvátnych pracovných podmienok vrátane BOZP, alebo ich zapojenie do kriminálnych aktivít.

Slovenská republika je v súčasnosti naďalej najmä tranzitnou krajinou, cez ktorú migranti prechádzajú z východnej Európy a Ázie ďalej na západ. Napriek tomu, že počet cudzincov legálne žijúcich na Slovensku v posledných rokoch rástol, podiel migrantov v rámci obyvateľstva je najnižší v celej Európskej únii (cca. 0,6 %).

Pri vysokých (odhadovaných) počtoch občanov SR pracujúcich v zahraničí sú evidované počty zahraničných pracovníkov v Slovenskej republike nízke. Pohybujú sa na úrovni okolo 10 tisíc osôb, t.j. zhruba na úrovni 5 % odchádzajúcich za prácou do zahraničia. Z tohto hľadiska možno o Slovenskej republike hovoriť ako o krajine s úbytkom pracovnej sily. V niektorých rezortoch sa už aj na Slovensku prejavuje nedostatok pracovných síl, najmä v robotníckych profesiách, čo do istej miery vykrývajú zahraniční pracovníci (napr. v rezorte strojárstva). Pri vysokej miere nezamestnanosti v SR je však zatiaľ tento nedostatok pracovných síl diskutabilný. Obsadenie voľných pracovných miest by si vyžadovalo vyššiu mobilitu pracovnej sily aj v rámci SR. Voľné pracovné miesta začali obsadzovať aj Rumuni a Bulhari, najmä po vstupe ich krajín do EÚ. Záujem o zamestnanie v SR pretrváva aj zo strany Ukrajincov. Predpokladá sa, že v súvislosti so starnutím populácie sa zdroje pracovných síl v SR a celej EÚ budú znižovať a ich nedostatok budú vo väčšej miere vykrývať aj pracovné sily zo zahraničia, najmä také, ktoré nenájdu uplatnenie na trhoch práce vyspelých krajín.

- A) V oblasti plnenia Koncepcie integrácie cudzincov v SR za rok 2011 zo strany Národného inšpektorátu práce neboli stanovené celoslovenské ani mimoriadne úlohy na rok 2011.
- B) V rámci plnenia celoslovenských úloh, úloh so špeciálnym režimom, mimoriadnych úloh NIP a IP a vlastných krajských úloh neboli na pracoviskách zamestnávateľov kontrolované fyzické osoby, ktoré by boli cudzincami
- C) V rámci šetrenia podnetov právnických a fyzických osôb neboli na pracoviskách zamestnávateľov kontrolované fyzické osoby, ktoré by boli cudzincami, neboli evidované podnety zo strany cudzincov v súvislosti so zamestnávaním a ani v súvislosti s namietanou diskrimináciou v pracovnoprávných vzťahoch.

Je predpoklad, že orgány inšpekcie práce sa v roku 2012 po prijatí tak významných legislatívnych zmien, najmä prijatím zákona č.223/2001 Z. z. a úloh z neho vyplývajúcich v oblasti kontroly a monitorovania stavu nelegálnej migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín, budú vo zvýšenej miere venovať aj cudzincom v rámci samostatných a špeciálnych úloh.

Proces integrácie cudzincov v oblasti zamestnania bol z pohľadu inšpekcie práce sledovaný v prípade cudzincov legálne a dlhodobo sa zdržiavajúcich na území

hostiteľskej krajiny s udeleným povolením na prechodný pobyt za účelom zamestnania, t. j. na osoby uplatňujúce sa v pracovnom pomere na trhu práce.

V rámci výkonu inšpekcie práce v Slovenskej republike boli zistené nasledovné skutočnosti týkajúce sa integrácie cudzincov v pracovnom trhu:

Inšpektorát práce	Podnety diskriminácie	Zistenia nelegál. práce a zamestnávania cudzincov	Podania cudzincov na zamestnávateľa	
			spolu	opodstatnené
Bratislava	0	17	0	0
Trnava	0	0	0	0
Nitra	0	0	0	0
Trenčín	0	1	3	3
Žilina	0	2	1	1
Banská Bystrica	0	0	0	0
Prešov	0	0	9	9
Košice	0	5	0	0
Spolu	0	25	13	13

Záver

Informácie o cudzincoch, ktorým bol udelený prechodný pobyt za účelom zamestnania a vydané povolenie na zamestnanie boli získané v rámci spolupráce od PZ SR, Oddelenia hraničnej a cudzineckej polície.

Z pohľadu súčasného stavu vývoja v oblasti migrácie je možno hodnotiť migračnú situáciu v podmienkach Slovenskej republiky ako stabilizovanú.

Tvrdenia o tom, že predsudky stále ovplyvňujú rozhodovanie zamestnávateľov zamestnať príslušníkov etnických menšín či cudzincov ako negatívne dopady na oblasť pracovných podmienok a podmienok zamestnávania sa podľa dostupných poznatkov doteraz neodrazili v diskriminačnom prístupe zamestnávateľov pri zamestnávaní cudzincov. Hlavným problémom v tejto oblasti sa stáva nelegálna práca a nelegálne zamestnávanie cudzincov.